

GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2022 O ČINNOSTI V OBLASTI POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

Generální inspekce bezpečnostních sborů

Skokanská 2311/3

160 00 Praha

V souladu s ustanovením § 18 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb.“) zveřejňujeme výroční zprávu o činnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen „GIBS“) v oblasti poskytování informací za rok 2022.

Základní právní rámec

Principem veřejné správy jako služby veřejnosti je její transparentnost. Sama veřejná správa musí o své činnosti informovat jednak aktivně, tak také v případě, kdy je o informace požádána. Náležité informace jsou jednou z podmínek veřejné kontroly činnosti veřejné správy.

Samotné právo na informace je upraveno v čl. 17 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“), kde je stanoveno, že právo na informace je zaručeno. Existují obecně dva principy informování veřejnosti ze strany veřejné správy. Buď můžeme hovořit o principu publicity veřejné správy, nebo naopak o principu diskrétnosti. Princip publicity je založen na tom, že veřejnost má právo na poskytování informací. Naopak princip diskrétnosti znamená, že veřejná správa poskytuje informace o své činnosti pouze v těch případech, kdy ji to přikazuje právní předpis, veřejnost jinak na informace nemá nárok.

Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 18. prosince 2002, III. ÚS 156/02, konstatoval, že právo na informace je v Listině systematicky zařazeno mezi práva politická, tedy jako prostředek účasti na politickém životě státu. Je to právo na informaci v politickém slova smyslu, chápanou velmi široce, tj. takovou, kterou člověk žijící ve státě potřebuje k tomu, aby v prakticky dosažitelné míře znal, co se děje na veřejnosti v jeho okolí.

Obecnou úpravou pro poskytování informací je zákon č. 106/1999 Sb. Povinnost poskytovat informace tento zákon ukládá povinným subjektům.

Dle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb. jsou povinnými subjekty státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce. Tyto subjekty mají podle zákona č. 106/1999 Sb. povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti. Informací se dle ustanovení § 3 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb. rozumí jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakémkoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního.

Ústavní soud se ve svém nálezu ze dne 17. října 2017, IV. ÚS 1378/16-4, zabýval otázkou, jaké podmínky musí být splněny pro to, aby povinný subjekt musel informaci poskytnout. Musí být splněny tyto podmínky:

- a) účelem vyžádání informace je přispět k diskusi o věcech veřejného zájmu,
- b) informace samotná se týká veřejného zájmu,
- c) žadatel o informaci plní úkoly či posláním dozoru veřejnosti či roli tzv. "společenského hlídačského psa",
- d) informace existuje a je dostupná.

Zákon č. 106/1999 Sb. upravuje dva režimy poskytování informací.

V ustanovení § 5 zákona č. 106/1999 Sb. je upraven první způsob poskytování informací a to zveřejnění povinných informací. Každý povinný subjekt je povinen zveřejnit základní informace stanovené zákonem. Mezi tyto informace lze zařadit například informace o důvodu a způsobu založení, o organizační struktuře a své činnosti, o nejdůležitějších právních předpisech, podle nichž jedná a rozhoduje atd. Povinně zveřejňované informace GIBS lze nalézt na webových stránkách www.gibs.cz v sekci Informační servis.

Druhý způsob je poskytování informací na žádost. Tento způsob je upraven v ustanovení § 6, §13 a §14 zákona č. 106/1999 Sb. Žadatelem může být kdokoliv, žádost se podává ústně nebo písemně, lze ji podat i prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací. Pokud není žadateli na ústně podanou žádost informace poskytnuta, je třeba podat žádost písemně. V ustanovení § 14 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb. je stanoveno, jaké údaje musí žádost obsahovat.

Povinný subjekt posoudí žádost a dle ustanovení § 14 odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb.:

- a) brání-li nedostatek údajů o žadateli postupu vyřízení žádosti o informaci podle tohoto zákona, vyzve žadatele ve lhůtě do 7 dnů ode dne podání žádosti, aby žádost doplnil; nevyhoví-li žadatel této výzvě do 30 dnů ode dne jejího doručení, žádost odloží,
- b) v případě, že je žádost nesrozumitelná, není zřejmé, jaká informace je požadována, nebo je formulována příliš obecně, vyzve žadatele ve lhůtě do sedmi dnů od podání žádosti, aby žádost upřesnil, neupřesní-li žadatel žádost do 30 dnů ode dne doručení výzvy, rozhodne o odmítnutí žádosti,
- c) v případě, že požadované informace se nevztahují k jeho působnosti, žádost odloží a tuto odůvodněnou skutečnost sdělí do 7 dnů ode dne doručení žádosti žadateli,
- d) nerozhodne-li podle ustanovení § 15 (odmítnutí žádosti), poskytne informaci v souladu se žádostí ve lhůtě nejpozději do 15 dnů ode dne přijetí žádosti nebo ode dne jejího doplnění; je-li zapotřebí licence podle § 14a, předloží v této lhůtě žadateli konečnou licenční nabídku.

Povinný subjekt může lhůtu ze závažných důvodů prodloužit, nejvýše však o 10 dní. Závažné důvody jsou uvedeny v ustanovení § 14 odst. 7 zákona č. 106/1999 Sb. Jestliže žadatel žádá již jednou zveřejněnou informaci, může povinný subjekt místo poskytnutí informací sdělit žadateli údaje umožňující vyhledání a získání zveřejněné informace.

V již jednou zmiňovaném ustanovení § 15 zákona č. 106/1999 Sb. je upraveno rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Pokud povinný subjekt žádosti, byť i jen zčásti, nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popřípadě o odmítnutí části žádosti, s výjimkou případů, kdy se žádost odloží.

Poslání GIBS

GIBS je upravena zákonem č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů, dnem nabytí účinnosti 1. ledna 2012. (dále jen „zákon o GIBS“). Dle ustanovení § 1 GIBS představuje ozbrojený bezpečnostní sbor. V jejím čele stojí ředitel GIBS, kterého jmenuje a odvolává na návrh vlády a po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny příslušném ve věcech bezpečnosti předseda vlády, jemuž je ředitel z výkonu své funkce odpovědný. GIBS je organizační složkou státu a samostatnou účetní jednotkou. Její příjmy a výdaje tvoří samostatnou kapitolu státního rozpočtu. Ředitel plní funkci vedoucího organizační složky státu.

Úkoly GIBS plní příslušníci GIBS vykonávající v GIBS činnost podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Stěžejním úkolem GIBS podle ustanovení § 2 zákona o GIBS je vyhledávat, odhalovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je:

- a) příslušník Policie České republiky (dále jen „Policie“), Celní správy České republiky (dále jen „Celní správa“), Vězeňské služby České republiky (dále jen „Vězeňské služby“) anebo GIBS,
- b) zaměstnanec Policie nebo GIBS, nebo
- c) zaměstnanec Celní správy anebo Vězeňské služby, pokud trestný čin byl spáchán v souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů.

V druhém odstavci výše zmiňovaného paragrafu je uveden další úkol GIBS. Tímto úkolem je vyšetřovat trestný čin:

- a) příslušníka Policie, Celní správy, Vězeňské služby, nebo zaměstnance Policie a
- b) zaměstnance Celní správy nebo Vězeňské služby, pokud trestný čin byl spáchán v souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů.

Dle ustanovení § 12 odst. 2 písm. b) a písm. i) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, je GIBS policejním orgánem.

Dle ustanovení § 2 odst. 3 zákona o GIBS je jejím dalším úkolem provádět zkoušku spolehlivosti u zákonem definovaných osob. Zkouška spolehlivosti spočívá v navození situace, kterou je zkoušená osoba povinna řešit, tato zkouška je blíže vymezena v ustanovení § 41 zákona o GIBS. Mezi další úkoly patří dle ustanovení § 2 odst. 4 zákona o GIBS sledování a vyhodnocování informací o protiprávní činnosti příslušníků Policie, příslušníků Vězeňské služby a příslušníků Celní správy. V tomto paragrafu je také ustanoveno, že GIBS navrhuje opatření pro předcházení této protiprávní činnosti. Výčet úkolů završuje ustanovení § 2 odst. 5 zákona o GIBS, podle kterého je jejím dalším úkolem vydávat metodická doporučení pro činnost jednotlivých bezpečnostních sborů.

Činnost v oblasti poskytování informací

1. Počet podaných žádostí o informace

V roce 2022 bylo zaevidováno celkem 50 žádostí o informace dle zákona č. 106/1999 Sb.

2. Počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti

V roce 2022 byly vydány 4 rozhodnutí o odmítnutí žádosti (úplné) ve smyslu ustanovení § 15 zákona č. 106/1999 Sb. a 1 rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti.

3. Počet podaných odvolání proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti

V roce 2022 bylo podáno 1 odvolání proti rozhodnutí.

4. Rozhodnutí soudu v právní věci

V roce 2022 nebyly vydány žádné rozsudky.

5. Přehled vynaložených nákladů v souvislosti se soudními řízeními

V roce 2022 nebyla uložena GIBS povinnost vynaložit v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech žádná finanční částka.

6. Výčet poskytnutých výhradních licencí

V roce 2022 neposkytla GIBS žádnou výhradní licenci.

7. Počet stížností podaných podle ustanovení § 16a zákona č. 106/1999 Sb., důvody jejich podání a stručný popis způsobu vyřízení

V roce 2022 byly podány 2 stížnosti proti postupu povinného subjektu. Stížnosti byly podány z důvodů uvedených v ustanovení § 16a odst. 1 písm. c) zákona č. 106/1999 Sb., kvůli nespokojenosti s postupem povinného subjektu.

První stížnost byla vyhodnocena jako důvodná a stěžovateli bylo vyhověno. V druhém případě nebylo doposud rozhodnuto o způsobu vyřízení.

8. Další informace vztahující se k uplatňování zákona

Další informace vztahující se k uplatňování zákona, taxativně vymezené v ustanovení § 5 zákona jsou zveřejněny na úřední desce před vstupem do sídla úřadovny GIBS, a současně na elektronické úřední desce způsobem umožňujícím dálkový přístup a na webových stránkách www.gibs.cz.

V Praze dne 17. února 2023

brig. gen. JUDr. Radim Dragoun, Ph.D.
ředitel
Generální inspekce bezpečnostních sborů

ZRAKEM OSTŘÍŽÍM

GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ